

زنگ تفریح هم فرصتی است برای استراحت و رفع خستگی کودکان و نوجوانان و هم یکی از مهم‌ترین راه‌های اجتماعی شدن آنان به‌شمار می‌رود. تجربیاتی که دانش‌آموزان در زنگ تفریح به‌دست می‌آورند، می‌تواند در نگرش آنان نسبت به خود مدرسه و تحصیل اثر بگذارد. بنابراین، زنگ تفریح فرصتی است تا دانش‌آموزان گروه‌های سنی مختلف ضمن بازی گروهی، با هم دوست شوند و به قولی: «شبکه‌های مهم اجتماعی را در مدرسه ایجاد کنند».

در کشور ما، مدیر مدرسه نقش چندانی در مدیریت زنگ تفریح ندارد، در عوض نقش ناظم یا معاون مدرسه در این زمینه کاملاً برجسته است. او معمولاً با وضع مقرراتی که غالباً برای دانش‌آموزان توجیه نشده است، مانند توپ نیاورید، ندوید، کش بازی نکنید و روی زمین خط نکشید، می‌کوشد از برخورد و درگیری دانش‌آموزان و بروز خشونت‌های اجتماعی آنان جلوگیری کند.

بعضی معاونان گاهی خط‌کش یا وسیله تهديدکننده دیگری نیز برای ترساندن به همراه دارند و در حالی که میان دانش‌آموزان قدم می‌زنند، درصددند دانش‌آموزان پرخاشگر، بی‌انضباط و متخلف را به سزای اعمال خود برسانند. آنان عقیده دارند، با اینکه بسیاری از دانش‌آموزان در داخل کلاس‌ها معقول رفتار می‌کنند، اما در حیاط مدرسه بی‌انضباط، خشن و غیرقابل کنترل هستند.

باتوجه به زمان کوتاه زنگ تفریح در مدارس، این زنگ می‌تواند اثرات بسیاری در بالا بردن روحیه دانش‌آموزان داشته باشد و این هدف زمانی محقق می‌شود که از پشتوانه مدیریتی قوی برخوردار باشد.

علاوه بر رهبری قوی و مثبت مدیر و کادر آموزشی، باید جو و روحیه‌ای در مدرسه حاکم باشد که اهداف و ارزش‌های مشترک بین دانش‌آموزان، معلمان و اولیا را تشویق کند. داشتن انتظار بالا از دانش‌آموزان، مشارکت دادن آنان در زندگی و امور مدرسه، برقراری نظام تشویقی برای کسب موفقیت، تمرکز بر پیشرفت تحصیلی و رفتاری و ایجاد محیط فیزیکی جذاب، از عوامل دیگری هستند که می‌توانند ضامن موفقیت مدرسه در زمینه‌های مختلف به‌خصوص

رفتاری باشند. من نیز به دنبال مدیریت بهتر زنگ تفریح و استفاده بهینه از وقت، فعالیت‌های موفق را انجام داده‌ام که به‌عنوان تجربه و پیشنهاد در اینجا می‌آورم.

در مدرسه از برنامه‌هایی که به مناسبت‌های مختلف برگزار می‌شود، مانند جشن‌ها، مراسم سوگواری، بازی‌های محلی، نمایشگاه دست‌ساخته‌های دانش‌آموزان، آزمایش‌های کتاب‌های درسی، بازدیدها، اردوها، تئاتر و سرودها، برنامه‌های طرح کرامت، بازی‌های کلاسی و پرورشی، مسابقات متنوع، درس پژوهی همکاران، فعالیت‌های بسیج دانش‌آموزی و... عکس و فیلم به‌صورت کلیپ و پاورپوینت و سرگرمی تهیه می‌کنم. در زنگ‌های تفریح، برای نظم‌دهی و فراگیری فعالیت‌های اجتماعی و جلوگیری از شلوغی‌های بی‌مورد، این فیلم و عکس‌ها را در صفحه نمایشگر نصب شده در ورودی آموزشگاه به نمایش می‌گذارم تا بچه‌ها با دیدن تصاویر فعالیت‌های خودشان، سرگرم شوند و ضمن بحث و گفت‌وگو و انتقاد و پیشنهاد درباره آنچه دیده‌اند، از زنگ تفریح لذت بیشتری ببرند.

پیشنهاداتی برای مدیریت بهتر زنگ تفریح در مدارس ابتدایی

- بازی‌های سنتی فراموش شده را به دانش‌آموزان این نسل آموزش دهیم؛
- دانش‌آموزان دوره ابتدایی بیشتر به بازی‌های دسته‌جمعی و پرهیجان علاقه‌مندند، یعنی بازی‌هایی که محیط مدرسه را زنده و شاداب می‌کنند.
- وضع فیزیکی حیاط مدرسه را با ایجاد محوطه سبز با تغییری اندک، بهبود بخشیم.
- رفتار دانش‌آموزان را از طریق جلب مشارکت آنان در بازسازی حیاط و محوطه بازی بهبود بخشیم.
- از معلمان برای سامان‌دهی زنگ‌های تفریح کمک بگیریم.

زنگ تفریح ورشدهای اجتماعی دانش‌آموزان

حسن رضاترابی

معاون دبیرستان شهید سندرئوس، بیرجند